

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in veljá po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrt leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za $\frac{1}{2}$ leta 3 krone, za $\frac{1}{4}$ leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LV.

V Ljubljani, 12. septembra 1902.

List 37.

Marijinemu imenu.

Marijo srčno čem ljubiti,
Nikdar je z grehom več žaliti.
In kako Mater bi častil,
Če Sinu bi sovražnik bil.

Marijo srčno čem ljubiti,
Zvestó Nji v čednostih slediti,
Spominjati v skušnjavi se:
Nebeška Mati vidi me.

Marijo srčno čem ljubiti
In v tej ljubezni se truditi,
Da se častilo vedno bo
Imé Nje milo in sladkó.

Marijo srčno čem ljubiti,
Jo s pesmicami zmir slaviti;
Le védi védi celi svet,
Za Njeno slavo da sem vnet!

Marijo srčno čem ljubiti
In v Njeno čast jej vence viti,
Krasiti svetli njen altar —
„Saj Ona je najlepša stvar!“

Marijo srčno čem ljubiti;
Ko tu ga žuga me vtopiti,
Zatekel kam se bom, oh kam?
K Mariji! Tam tolaž imam.

Marijo srčno čem ljubiti;
In ko mi svet bo zapustiti,
V pomoč še klical bom srčno
Marijo Mater milostno. —

Radoslav Silvester.

Iskrice.

(Dolje.)

24. Rimski papež, poglavar sv. katoliški cerkvi.

Jezus Krist, včlovečeni Bog, je vstanovil sv. cerkev in ji izročil vse zaklade resnice in milosti. Sv. cerkev je ono vidno kraljestvo, v katerem se morejo vsi ljudje izveličati. Krist sam mnogokrat govori o tem kraljestvu, zanj je pripravljaj svoje učence in jih odločil za prednike. Da bi pa apostoli in njihovi naslednjiki vedno prav oznanjevali sv. resnico, da bi bili vedno edini v nauku in zakramentih, zato jim je sv. Petra odločil za svojega namestnika in za njihovega poglavarja. Nasledniki sv. Petra so rimski papeži. To je resnica, ki je neovrgljivo dokazana.

Poglejmo v sv. pismo, ki nam natančno popisuje, kako je Sin Božji sv. Petru najprvo obljubil in pozneje tudi dal poglavarstvo.

Bilo je tedaj, ko je sv. Peter glasno in svečano izpovedal božanstvo Kristovo rekoč: „Ti si Krist, Sin živega Boga.“ (Mat. 16, 16.) Na te besede mu je Jezus slovesno rekel: „Ti si Peter (to je skala) in na to skalo zidam svojo cerkev, in peklenska vrata je ne premorejo. In tebi izročim ključe nebeškega kraljestva. In karkoli zavežeš na zemlji, zavezano bo tudi v nebesih.“ (Mat. 16, 18. 19.)

Naš Gospod je s temi besedami apostolu Simonu izpremenil ime, imenuje ga Petra, to je je skalo in pojasnjuje obenem, kaj to ime pomenja. On hoče namreč na njem sezidati svojo cerkev. To je Krist povedal v podobi, a smisel

je jako lahka in jasna: Krist je stavbenik, njegovo kraljestvo je cerkev, ki jo sezida na skalo-Petra. Kakor ne more biti nobeno poslopje brez temelja, tako tudi cerkev ne. Pri vsaki stavbi je temelj poglobitvena stvar, tako je tudi sv. Peter v Kristovi cerkvi poglobitvena oseba. Torej je sv. Peter poglavar cerkve Kristove ali papež. Ker ima cerkev trden, neomajen temelj, zato tudi obstoji, dokler bo svet; „peklenska vrata je ne premagajo.“ Krist je rekel sv. Petru: „Tebi dam ključne nebeškega kraljestva.“ Komu ključne od hiše mesta izročiti, je znamenje, da je on odslej tu gospodar in vrhovni poglavar. Sv. Peter ima ključne sv. cerkve, torej je on vrhovni poglavar v cerkvi.

Gospod je dal Petru tudi postavodajalno in sodnijsko oblast v cerkvi. Rekel je Petru: „Karkoli zavežeš na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih; in karkoli razvežeš na zemlji bo razvezano tudi v nebesih.“ To se pravi: Vse postave, katere ti daš, vežejo tako, kakor bi jih bil Bog sam dal (bo zavezano tudi v nebesih). Če pa postavo prekličesh, tedaj nima nikake obveznosti več za kristijana in je prav tako, kakor bi jo preklical Bog sam (bo razvezano tudi v nebesih).

Kar je Gospod Jezus tu obljubil, izpolnil je po svojem vstajenju. Krist je vprašal Petra (Jan. 21, 15—18.): „Simon, Jonov sin! ali me ljubiš bolj, kakor ti-le?“ Peter mu je odgovoril: „Da, Gospod, Ti veš, da Te ljubim.“ In Krist mu je rekel: „Pasi moja jagnjeta.“ Nato ga je Gospod zopet vprašal: Simon, Jonov sin, ali me ljubiš? In Peter mu je odgovoril: „Gospod, Ti veš, da Te ljubim.“ Na kar mu je Krist sopet rekel: „Pasi moja jagnjeta.“ Gospod ga je vprašal v tretjič: „Simon, Jonov sin, ali me ljubiš?“ Peter je bil žalosten, da ga je Gospod v tretjič vprašal, zato mu odgovori: „Gospod! Ti vse veš, Ti veš, da Te ljubim.“ In Jezus mu je rekel: „Pasi moje ovce.“ Na slovesen način, ko je Peter trikrat zatrdil svojo ljubezen, dal mu je Gospod povelje, da naj pase jagnjeta in ovce.

Premislimo natančneje pomen Kristovih besed. Cerkvni očetje uče, da pomenijo jagnjeta vse pravoverne kristijane, ovce pa vse predstojnike sv. cerkve. Krist sam je pastir. Kot pastirja so Ga napovedovali že proroki. On sam se imenuje dobrega pastirja, ki da svoje življenje za svoje ovce. Krist je torej pastir, On ima čredo, h kateri pripadajo vsi, ki poslušajo Njegov glas in gredo za Njim t. j. vsi verniki. „Pasti“ pomeni v sv. pismu in tudi pri starih pisateljih

toliko kakor „vladati“ t. j. izvrševati največjo oblast. Gospod izroči vso svojo čredo sv. Petru, da jo pase t. j. da jo vlada in vodi. On pravi: „Pasi moja jagnjeta, — pasi moje ovce,“ t. j. vodi, uči in vladaj vso čredo, vse vernike, naj si bodo posvetni ali duhovniki ali škofje. Ti si pastir vsem, ti si poglavar vesoljne katoliške cerkve. — Tako je Gospod izročil sv. Petru, najvišjo pastirsko službo.

Cerkveni učenci prvih stoletij pričajo jasno, da je božji odrešenik izročil Petru najvišjo oblast v cerkvi. Ti cerkvni učenci so možje, ki so sveto živeli, ki so bili pripravljeni tudi trpeti in umreti za sv. cerkev, in so v resnici mnogi izmed njih radi zvestobe do naslednikov sv. Petra trpeli huda preganjanja. Sv. Bazilij († 379) piše: „Oni srečni (Peter), ki je predpostavljen drugim učencem, kateremu so izročeni ključne nebeškega kraljestva.“ Isto trdijo sv. Hijeronim, sv. Ivan Zlatousti in drugi. Prav isto uče vsi vesoljni cerkvni zbori. Vsi smatrajo sv. Petra in njegove naslednike v Rimu za poglavarja sv. cerkve.

Peter se je po vnebohodu Gospodovem vedel in je deloval kot poglavar sv. cerkve. Pri vsakem važnejšem dogodku je imel ou odločilno besedo. Tako je on vodil volitev apostola Matije namesto Juda izdajalca. Peter je na binkoštni praznik zagovarjal ostale apostole in izpreobrnil do 3000 ljudi. Peter je prvi izvršil čudež nad hromim pri templjevih vratih, on je kaznoval Ananijo in Safiro. V prepiru radi judovskih običajev je Peter odločil. Peter je branil prostost cerkve pred višim zborom judovskim. Peter je predsedoval apostolskemu zboru, on je odločeval in je razglasil njegove sklepe. Ali ne dokazuje vse to prvenstva sv. Petra? Gotovo. To dejstvo zaznamuje sv. pismo s tem, da je povsod sv. Peter na prvem mestu, kjerkoli navaja v sv. evangeliju ali v dejanju apostolskem imena apostolov; dasi ni bil niti po starosti, niti po poklicu za apostola prvi. Zares, sv. Peter je, kakor piše Ciril Jeruzalemski, „glava in prvak apostolom, cerkvi najvišji učitelj.“

Vrhovna oblast, ki jo je Sin Božji izročil sv. Petru, ni nehala ž njegovo smrtjo, nego traja dalje. To je jasno že iz primere, ki jo rabi Jezus: „Ti si Peter (skala) in na to skalo zazidam svojo cerkev in peklenska vrata je ne premorejo.“ Sv. cerkev je torej zazidana na skalo, katere nobena peklenska moč ne razdrobi. Ako zidajo hišo, ne postavijo ji temelja za nekaj časa, nego za toliko časa, dokler hiša stoji. Je-

zusova cerkev ostane vse dni do konca sveta“ (Mat. 28, 20.) Zato bo pa tudi imela temelj „vse dni do konca sveta,“ sv. Peter jo bo vladal po svojih naslednikih, dokler ostane svet. To nam pravi tudi naša pamet. Če je Sin Božji postavil radi edinosti takoj izprva svoji cerkvi poglavarja, hotel je gotovo, da ta poglavar vedno ostane. Vidni poglavar je neobhodno potreben, da se ohrani edinost v cerkvi. Saj je v vsakem društvu potreben glavar, koliko potrebnejši je tak poglavar v katoliški cerkvi, ki je velikansko društvo 250 milijonov ljudi. Kam bi prišli brez takega enotnega vodstva, vidimo na razkolnikih in protestantih, ki so se razcepili na premnoge verske ločine.

Po smrti apostola Petra je rimski papež vidni poglavar sv. cerkve. To uči neovrgljivo cerkvena zgodovina. Sv. Peter je stoloval v Rimu, kjer je 29. junija l. 67. po Kristu za preganjanja cesarja Nerona umrl mučeniške smrti. Višja pastirska služba je prešla na rimske škofe, ki se imenujejo papeže. To dejstvo potrjujejo premnoge priče prvih stoletij. Papež Klement je umrl okrog l. 100. Kristijanje iz Korinta so se nanj pozvali, da poravna neki prepir. Pismo sv. Klementa kaže najvišjo oblast v celi cerkvi. Tačas je še živel apostol Ivan v Mali Aziji in je bil Korintu bližje. A Korinčani niso njega prosili, da poravna prepir, nego papeža v Rimu. Tudi se apostol Ivan temu nikakor ni pritožil. Spoznal je višjega nad seboj — kar je bil ta čas Klement. Sv. Polikarp, škof v Smirni v Mali Aziji, je prišel nalašč v Rim k papežu Anicetu (157—168), da odloči v prepiru, ki je nastal v smirnski škofiji. Polikarp je bil učenec apostolom. Pri papežu Viktorju (183—202) so se poganjali montanisti, neka verska ločina, da bi jih priznal za pravoverne. Kajti vedeli so, ako jih papež kot take prizna, veljali bi v celi cerkvi kot pravoverni kristijani. Sv. Ciprijan, kartaški škof v Afriki, († 258) ni soglašal v neki stvari s papežem. Kljub temu je dal sklepe svojih cerkvenih zborov papežu v potrditev in se je podvrgel njegovim odlokom. Isti svetnik piše: „Na Petra je postavljena vsa cerkev zavoljo edinosti; ta apostol je početek in središče vse cerkve; svoje prvenstvo je prenesel na rimsko cerkev, njen škofovski prestol je torej prestol Petrov; rimska cerkev je prva in najodličnejša; z njenim škofom morajo v zvezi biti vsi škofje.“ Tretji vesoljni cerkveni zbor v Efezu l. 431 pravi: „Nihče ne dvomi in v vseh stoletjih znano dejstvo je, da je sv. Peter prvak in glava

apostolom, steber veri in trdnjava katoliške cerkve, prejel od Gospoda Jezusa Krista ključne nebeškega kraljestva in oblast zavezati in vezati in da on do današnjega dne vedno živi in sodi po svojih naslednikih.“

Rimski papeži so vedno izvrševali svojo vrhovno službo. Papeži so sklicavali vesoljne cerkvene zборе, njim so predsedovali sami ali po svojih odposlancih. Sklepi cerkvenih zborov so dobivali svojo pravno moč vselej še le, ko so bili potrjeni po papežu. Papeži so odločevali v raznih razporih, oni so dajali postave za vso cerkev, oni so pošiljali oznanjevalce sv. vere na vse dele sveta — da, oni so bili vedno najvišji pastirji, voditelji in učitelji vse cerkve.

Da, rimski papež je vidni poglavar sv. katoliške cerkve, on je namestnik Kristov na zemlji, naslednik sv. Petru, nezmotljiv učitelj resnice, čuvaj božjega razodenja, najvišji pastir in vladar Kristove črede, oče vsem pravovernim kristijanom. Kaj bi bilo iz cerkve, da bi ne imela poglavarja? Davno bi bila že razpadla, njen nauk bi bil pokvarjen. A po božji previdnosti, podpirani po sv. Duhu, so rimski papeži čuvaji čistega nauka Jezusovega, stebri so sv. cerkvi, središče edinosti. Brez Petra nikake katoliške cerkve, brez papeža nikake edinosti! Le tam, kjer je Peter, kjer je rimski papež, tam je prava cerkev, tam je tudi rešitev. Po rimskem papežu smo vsi katoličani vsega sveta združeni v eno veliko družino, vsi smo otroci iste cerkve, ki nas vodi gotovo do večnega izveličanja. To ve katoliški kristijan, zato se veseli, zato je neizmerno srečen, da je otrok katoliške cerkve, zato izkazuje svojo ljubezen, spoštovanje, udanost in pokorščino rimskemu papežu.

Kapelan Anton Merkun.

(Dalje pride.)

Ob povikšanju sv. križa.

(14. septembra.)

O crux, ave — spes unica! —
Pozdravljen križ, edin nam up.
(Cerkv. himn.)

Ni ga znamenja, ki bi ga zasledili med kristijani bolj pogosto nego je križ. Na cerkvah, na stolpih in na hišah, v gorah, v gozdih, na cestah in na potih ga najdemo. Prvo znamenje, ki ga donese katoliški misijonar v neverne kraje, je križ.

Križi, ki jih vidimo ob potih, cestah, na cerkvah, hišah — so podobe onega križa, na

katerem je visel Krist, na katerem se je prostovoljno daroval nebeškemu Očetu za nas na krvav način, na križ je naslonil svojo glavo in vzdiknil: „Dopolnjeno je!“ Dopolnjeno delo odrešenja. Kako pa pride Jezus na križ, ali ne veljajo o njem besede: „Hodil je okrog in je dobrote delil“. (Dej. ap. 10. 38.)? Ali ni On isti, ki je zamogel reči v obraz najhujšim nasprotnikom: „Kdo izmed vas me prepriča greha“? (Iv. 8, 46.) Ali ni rekel Pilat o njem: Nobene krivice ne najdem na njem“. (Luk. 23, 22.) In vender On na križu? — Tu moremo zares občudovati veliko skrivnost. Jezus ni umrl zavoljo sebe, nego zavoljo nas. Mi bi bili morali na križ. Z Adamovim grehom je bilo človeštvo izgubljeno, nebesa zaprta, božja pravica do konca razžaljena. Človek ni mogel doprinesiti pravega daru. Nedolžni je moral umreti, darovati je moral dar neskončne vrednosti. Tu se ponudi nebeškemu Očetu Sin Božji; sam je hotel opraviti zadostilno daritev. Nebeški Oče je odobril njegov sklep in postavili so ljudje sami križ, da na njem umre v groznih mukah nedolžni. Pilat ne najde na njem krivice. A naši grehi so vpili: „Križaj ga!“ Molil je: „Oče, ako je mogoče, naj gre ta kelih od mene, a ne kakor jaz hočem, nego tvoja volja naj se zgodi.“ Vslisati ga ni mogel, sicer bi nas ne bil odrešil. „Stopi s križa“, so klicali morilci sami. A kaj bi bilo, če bi bil stopil s križa, z vami, kako bi bilo z vašo rešitvijo? Še le, ko je zaklical: „Dopolnjeno je!“ bilo je končano delo odrešenja. Postavil je novo drevo, križ nam v upanje in usušil je drevo raja, po katerem nam je došla poguba. Drevo življenja nam postane križ, zato pa: „Ave crux, spes unica!“

Jezus je nesel križ na goro Kalvarijo; koliko bolečin mu je to prizadelo. Zato v vsakdanjem življenju imenujemo vse, kar nam prizadeva bolečine, trpljenje „križ“. Prenašanje teh „križev“ je nošnja križa, kakor nam jo velijo Gospodove besede: „Kdor hoče priti za menoj, naj zadene vsak dan „svoj križ“ in hodi za menoj“. Vsak dan dovolj križev. A če hočemo kedaj stopiti na goro poveličanja, ne smemo se bati gore trpljenja, Oljske gore in Golgate.

Legenda pripoveduje, da je hotel sv. Peter ubežati mukam in da je zapuščal mesto Rim. Pri mestnih vratih je že bil, tu pa mu pride nasproti Jezus, obložen s težkim križem. Ko ga Peter poln začudenja vpraša: „Učenik, kam pa greš?“ odgovori mu: „V Rim, da mene mesto tebe pribijejo na križ“. In sramoval se je Peter, vrnil se je in ves srčan hitel v muke za Gospoda.

Tudi mi bi radi poiskali si kraj, kjer bi ne bilo križa. A pogledjmo vender k Izveličarju na križ, on ne želi stopiti s križa, če tudi ga izživajo. Vrnimo se s Petrom h križu, ker govoriti nam hoče tolažilne besede: „In me spes unica — v meni edinem je up!“

Ob potih srečuje popotnik križe, da ne zaide. Mi vsi smo popotniki, ki potujemo v večnost. Križi nam kažejo pot v nebo, ker pot križa je pravi pot. Zanj je bil to pot v nebo. Saj je rekel sam učencema, ki sta šla v Emavs: „Ali ni bilo potrebno, da je Krist trpel in šel v svojo slavo“? Šel je v nebo. z gore trpljenja in sedaj sedi na desnici božji. Ne glejmo samo na križ. Glejmo tudi višje, kamor vodi križ. Zato je bil svetnikom križ v veselje. „Pozdravljen, dobri križ, sprejmi učenca njega, ki je visel na tebi.“

Križ ta je sicer trd, oduren. Železen je, a spremeni se vsem, ki ga ljubijo, v zlat križ, kakor slove znana povestica o deklici, ki je služila dolgo pri pobožni gospej. V oporoki je bilo dovoljeno tej deklici izbrati si izmed dragocenosti, kar jej ugaja. Izvolila si je precej velik lesen križ. Smejali so se vsi priprosti deklici. Odrastla je, postala je mati. Obubožala je in morala je zapustiti prodani dom in iti beračit. Pred odhodom poljubi stari, pritisne si ga močno na prsi. In čudo: križ razpoči, in v lesenem križu se pokaže manjši zlati križ, poln dragih kamenov. Zlatar jej ga je odkupil za čudovito visoko ceno.

Ko se kedaj v oblakih pokaže znamenje sv. križa, spoznajo vsi, ki so si izvolili križ v življenju, da so si izvolili najboljši del.

Zato pa je res „v križu izveličanje, v križu življenje. Ni ga upanja v izveličanje razun v križu.“ (Imitatis Chr. II, 12.)

L. P.

Pismo grofa Leopolda Stolberg do sina Ernesta, vojaka.*)

Na jesen**) redom odhajajo potrjeni mladeniči k vojakom ter se poslavljajo od svojih starišev. Zato bo sedaj v tej dobi marsikomu ljubo pismo, ki je je grof Stolberg l. 1810 pisal svojemu sinu, služočemu v avstrijski vojni.

*) Grof Leopold Stolberg je bil sin protestantskih starišev. Postal je katoličan. Spisal je tudi znamenito knjigo: »Zgodovina katoliške cerkve.« Tako veliko je dopisoval z učenjaki tiste dobe, da je nad 1000 trdnjakov le same poštnine porabil na leto.

Pisatelj.

**) Bode naj ta poučljivi sestavek našim sedaj jeseni v vojake odhajajočim mladeničem — popotnica. Vredništvo.

Tako le slove: „Opravi vsak dan jutranjo molitev in tudi večerne molitve ne opusti. Pa to naj ti še ne zadostuje. Pred večerno molitvijo izprašuj svojo vest in premotri pred Bogom, kaj si po dnevu mislil, govoril in storil. Skesanega srca hodi vedno k izpovedi in veselega srca se vsakokrat povrneš domu. Božja beseda bodi ti luč na potu tvojega življenja. Nobena reč ni tako nevarna za mladega človeka, nego je napačna sramožljivost. Varuj se lenobe in prazne obhoje. Tvoj jezik naj ne spregovori nečiste besede. Ako se drzneš vdeležiti se nečistih pogovorov, potem kmalu prideš v nečiste grehe. Ne daj se zapeljati k obilni pijači in od tod izvirajočim norostim. Zvečer ne pij vina, malo jej. Zgodaj pojdi spat in zarano vstani. Vsak dan kaj beri. Ne puščaj v nemar klasičnih jezikov, ter se vadi latinščine in grščine. Sosebno ti priporočam pesnika Homera. — Boditi skrb za konje; in ako so težo in vročino dneva s teboj prenašali, misli najprej na njihovo hrano; potem še le misli na sebe. Tri reči imej dobre: konje, meč in uro.“

Tako je pisal pristen in veren plemenitaž sinu vojaku. Dal Bog, da bi imeli mi dovolj tako verlih očetov! Dal Bog, da bi sinovi našega naroda med vojaki imeli mnogo tako versko navdušenih očetov. Naši dobi in naši mladini in naši domovini — širši in oži — bi bilo to največi prid.

Župnik Alojzij Kummer.

Božja previdnost v svojih delih nam neumljiva.

Živel je nekoč puščavnik, katerega so mučili veliko let hudi dvomi o božji previdnosti ter mu kalili notranji dušni mir. Vsled tega sklene zapustiti svoje bivališče ter kreniti po svetu iskat božje previdnosti. S tem namenom gre iz svoje tihe celice v gozdu ter hiti proti glavni cesti. Tu se mu pridruži neznan mladenič v potni obleki, in tako potujeta skupaj dalje. Do večera dospeta do gradu, kjer so ju prijazno vsprejeli ter jima odkazali prenočišče. Drugo jutro na vse zgoraj vstaneta ter nastopita nadaljno pot. Ko sta bila naša popotnika sama, pokaže mladenič puščavniku dragocen kozarec, ki ga je bil v gradu, kjer sta prenočila, skrivaj vzela. Drugo noč prenočita pri nekem skopuhu. V zahvalo za prenočišče podari drugo jutro pri odhodu mladenič ukradeni kozarec dotičnemu gospodarju. Na to potujeta dalje ter dospeta do vasi. Mladenič vstopi v siromašno hišico in po-

prosi vode. Okrepčavši se z vodo in kruhom, ki mu ga je gospodinja prijazno ponudila, se zopet pridruži našemu puščavniku in oba gresta dalje. Jedva pa prideta malo iz vasi, kar začne v vasi goreti. Hiša, v kateri se je mudil mladenič, pogori do tal. Naša popotnika hitita naprej proti hribu. Iz samotne gorske kočice odmevajoči jok in vzdihovanje ju tako gane, da vstopita noter. Tu najdeta žalujoče stariše poleg postelje, na kateri je umiral njihov edin sinček. Mladenič pripravi bolniku neko pijačo, ponudi mu jo in dete takoj umrje ko jo izpije. Puščavnik se zelo prestraši ter se obotavlja naprej potovati v družbi tega zelo sumljivega mladeniča.

Mladenič naprosi očeta to trenotije umrlega otroka, naj bi jima bil za vodnika po teh neznanih gorah ter ju zopet pripeljal do glavne ceste. Oče vstreže mladeničevi želji ter se jima pridruži kot kažipot. Ko pridejo do bližnjega mesta, pahnje mladenič vodnika raz most v prepad. Pri tem pa se podoba mladeničeva spremeni in pred prestrašenim puščavnikom stoji nadangelj Mihael. „Iskat si šel po svetu božje previdnosti“, pravi puščavniku, „in videl si je deloma. Kozarec, katerega sem bil v gradu vzel, je bil zastrupljen; skopuh, kateremu sem ga podaril, našel bo v njem svojo smrt, kot plačilo za svoje grehe. Ubogi ljudje, katerim sem hišo zažgal, pridejo na pogorišču do velikega zaklada in si postavijo novo, lepšo hišo. Otrok, ki sem ga umoril, bi bil postal velik ropar, kakor je bil tudi morilec in ropar njegov oče, katerega sem pred tvojimi očmi pahnil v prepad. Tako je pri Bogu pravično to, kar smatrajo ljudje za krivično. In tem načinom primeroma, kakor si videl mene, dela Božja previdnost. A ob teh besedah je prikazen izginila, puščavnik je ostal sam. Povrnil se je zopet v svoje staro bivališče, kjer je prost vseh dvomov v prihodje trdno veroval v božjo previdnost.“

D.

Nikarte opravljati.

V nekem železničnem vozu je sedel menih čisto sam in pri strani mu je visel rožni venec. Sedaj pa vstopi ženska, ovije molek okoli roke, ter se dela na videz zelo pobožno. Kmalu na to pa se začne strahovito jeziti nad svojim sosedom. Menih pa ji reče: Dobra žena, moliva takoj za soseda rožni venec. Na to prične glasno moliti in žena za njim. Ko sta za dobre čertert ure končala molitev, prične žena znova govoriti: Veste, z sosedem bi se že še izhajalo, ali njegova žena je pa še veliko hudoobnejša. Mašnik ji ne pusti dalje govoriti ter ji reče takoj: Torej sedaj bova pa za njegovo ženo molila

rožni venec. In zopet se je molil rožni venec. Komaj sta zmolila drugi rožni venec, prične se znova žena jeziti ter pravi: Sosedova tašča je pa še najbolj hudobna. Pred to žensko imajo vsi ljudje veliko za potrpeti. Takoj seže menih ženski, ki jemlje ljudem čast in dobro ime, v besedo ter govori: No sedaj pa moliva še prav pobožno za taščo rožni venec. Med molitvijo sta se pripeljala do zaželene postaje. Sedaj se mašnik poslovi od jezičnice, rekoč: Veselilo me bode, ako se še kdaj peljava skupaj. Danajšnja vožnja nama ni bila zaman, danes sva prav pridno molila. Žena pa mu jezno odvrne: Prečastiti, z vami se ni več voziti. Vi ne znate družega nego rožni venec. Zgodba molči o tem: sta se li še kedaj skupaj vozila in pa skupaj molila.

Gospica M. R.

Odkod cerkveno premoženje?

Odgovorimo na vprašanje, odkod da ima cerkev svoje premoženje.

1. Od tod, ker živi po nauku Kristusovem: „Iščite najprej kraljestva božjega, vse drugo Vam bo privrženo.“ Cerkev se mora torej zahvaliti za svoje premoženje svojemu prizadevanju za vero. In s tem ona tudi dokazuje, da je pobožnost res v vsakem oziru koristna in, da nas služba božja ne stori revnih, nego nam pogostoma pridobi tudi časnega blagoslova.

2. Iz prostovoljnih darov pobožnih kristijanov.

Razun o pivih kristijanah, ki so k nogam apostolov položili svoj zaslužek, nam pripoveduje zgodovina tudi o cesarju Konstantinu. Potem namreč, ko se je bil izpreobrnil, obdaroval je bogato on in njegovi nasledniki, kakor tudi mnoge plemenitaške rodovine iz hvalečnosti in čiščenja duhovnike in redovnike.

Tako se je godilo še v obilni meri pri Frankih in Germanih. Darovi, posebno če so jih darovali kralji in knezi, ki so bili postali kristijanje, so bili večinoma posestva v deželah po boju pridobljenih. Taka posestva so bila jako obsežna tudi zato, ker je imela nepremična lastnina takrat malo vrednosti.

3. Tretji vzrok je delo. Posestva si niso pridobila svoje vrednosti po spekulacijah na borzi, pa tudi ne v izrabljanju in izžemanju priprostega ljudstva, nego ker so menihi razumno in pridno obdelovali nerodovitna tla ter jih na ta način storili rodovitna. Kot taka pa so donasala obilo dobička.

Tako so si duhovniki in redovniki pridobivali vedno večjega premoženja.

4. Da se je moglo tudi tam živeti, kjer posestvo ni bilo obsežno nego uborno in skromno, in da se je tudi tam nekaj prihranilo, pripomoglo je veliko prostovoljno uboštvo, o katerem pravi o. Hammerstein v svoji knjigi „Socijalno delovanje sv. cerkve“ sledeče: „Krivoverci se izpodtikajo nad premoženjem katoliških redov. Čemu to? Saj ti gospodje lahko na isti način postanejo bogataši. Naj store obljubo uboštva in vedne čistosti, svoje premoženje naj združijo ter naj žive tako združeni priprosto!“

Če je že izvor cerkvenega premoženja tako pošten in čist, ni nič manj hvalevredna raba njegova.

In za kaj rabi cerkev svoje premoženje?

Na vsak način za vzdrževanje škofov, duhovnikov in redovnikov. No, ali naj gredo vsi ti prosit? Kakšen krik bi zagnali, posebno tisti, ki vsacega berača poženo od hiše. Gotovo bi takisto storili z duhovnikom. Beračiti je prepovedano, od samega zraka božjega se pa tudi ne more živeti. Gotovo je jako koristno vrejeno, če imajo duhovniki tudi nekaj, s čimer jim je zagotovljen živež.

Oni pa potrebujejo tudi stanovanja, obleke, drva za kurjavo, luč in knjige in zdravila, če so bolni idr.

In za vse to bi duhovniki tudi malo potrebovali. Pa, ker ne skrbe toliko sami za sebe, nego bolj za svojega bližnjega iz ljubezni do Boga, potrebujejo vender nekoliko več.

Za kaj neki skrbe? Le pogledjmo mnoge šole, bogoslovnice, bolnišnice, sirotišnice. Vse to je vstanovila cerkev po svojih služabnikih. To mora še sedaj vzdrževati. Zares človek se čudi, kako je to cerkvi mogoče tudi v tem slučaju, če ima precej premoženja.

Kaj naj pa rečemo o podpiranju ubožcev, katerih je cela legija? Kdo jim na poseben način usmiljenje izkazuje, če ne cerkev? Ktere hiše reveži najbolj obiskujejo in kar oblegajo o gotovih dneh? Morda hiše judovskih baronov? Ali morda tiste velike palače po mestih? O ne, nikakor! Tu stoji vratar v obleki, z zlatom prešiti, ali pa dolgolasi „cerber,“ ki zareži nad vsakim, ki ne pride v svileni, dišeči obleki, ter mu zabrani pristop. Tu ali tam pa visi v palači pomenljiva tablicaz napisom: „Beračenje tukaj zabranjeno.“

Župnišča in samostani so do današnjega dne bili pribežališča revežem in sirotam, in so dandanes so to še posebno.

Sklep: Katoliška cerkev ima premoženje, ki si je je pošteno pridobila in je rabi v najlepše namene. Da bi se le o nas vseh kedaj kaj tacega trditi zamoglo, če pridemo kedaj do kacega premoženja.

H. J.

Izlam in krščanstvo.

(Dalje.)

Tako je postal torej Ibrahım ustanovitelj svete Mekke.

Ker nameravam o sedanjem svetišču v Mekki posebej spregovoriti, naj zadostuje o tem. Abrahamu pripisuje koran tudi to, da je dobil od Boga deset svetih knjig, suhufov (zavitkov) kar uče tudi nekateri židovski rabini. Na pr. v 87. suri: „Tako je zapisano v starih knjigah, v knjigah Abrahamovih in Mozesovih.“

e) Egiptovski Jožef (Jusuf). Po pravici imenuje sam Mohamed svoje pripovedovanje o egiptovskem Jožefu „najlepšo povest.“*) Dolga 12. sura govori samo o tem izvanrednem izvoljencu božjem. Tu se nam kaže Mahomed spretnega dramatika in duhovitega pripovedovalca.

Francoski bogotajec zove svetopisemsko povest o egiptovskem Jožefu — najlepšo povest, kar jih pozna človeška zgodovina.

Vrednik.

Izogiblje se dolzega opisovanja in prikazuje celo zgodbo v zanimivih slikah in prizorih, ki so vpriporjeni s pravo teatralično spretnostjo. Žal, da je sura predolga in je tukaj ne morem navajati. Ker je gotovo kolikor toliko poznata vsakemu zgodba o Jožefu, omenim le onega, v čemer se je Mahomed odtajil od sv. pisma. — Svoje sanje, kako so se mu klanjale zvezde in mesec, pripoveduje Jožef svojemu očetu, a on ga svari, naj kaj takega nikar ne pove bratom, ker bili bi nanj hudi. Bratje so bili že sicer polni zavisti do Jožefa, — namenili so se, da ga spravijo izpod nog. Vrgli so ga na prši v neki vodnjak, njegovo obleko so namočili v krvi umorjenega volka in jo potem očetu poslali. Oče jim ni verjel, in nadejal se je, da bode še videl svojega sina. — Mimoidoči trgovci so našli Jožefa v vodnjaku, vzeli ga seboj in ga prodali za male novce nekemu velikašu v Egiptu. Radi telesne njegove lepote ga je nagovarjala žena gospodarjeva k grehu. Jožef je že omahoval, a zagledal je neko prikazen (očeta svojega), — ostal je stanoviten. Žena ga pograbi za obleko in mu jo pretrga. Potem jame klicati na pomoč. Ona ga obdolži, da jo je Jožef navajal k grehu, a Jožef toži, da je ona kriva. In določili so, naj se izkaže pravica: ako je obleka pretrgana spredaj, je krivec Jožef, ako zadaj, je grešnica žena. Obleka je bila razparana zadaj — Jožefa so spoznali nedolžnim.

Bogoslov Karol Cankar.

(Dalje prihodnjič.)

Maksimilijan Redeskinij.

(Konec.)

O Marko Pohlin poroča v »Bibliotheca Carniolie« 45, da je Redeskinijeva pesmarica večkrat izšla (iteratis typis). Znano so mi tri izdaje iz let 1775., 1795. in 1800. Prva ima zadaj pred zagovorom, kjer Redeskinij iznovič priporoča nabožno petje, Imprimatur. Niftas Rudolf freyherr von Raab. Ex Commissione Rev. Lib. Raabach den 27ten Jenner 1775. Druga izdaja je izšla v Kranju (Se najdejo per Ivan Bapt. Mayerju, cess. krajl. Postmajstro). Redeskinij je pomnožil drugo in naslednjo izdajo z Japljevima mašnima pesmima in se tako izneveril naslovu: »Osem inu šestdeset sv. Psem«, ker jih je nanizal vseh vkup 70. V naslovnem listu druge izdaje iz leta 1795. je hotel popraviti to nedoslednost z opomnjo: Zraven dveh normalskeh per peyti, inu per gm j Maši navadneh Pessem. Izdaja iz l. 1800. natisnjena v Ljubljani (Se najdejo per Marii Anni Raab) pa nima niti te opazke. Imprimatur te izdaje je ponatisnjen dobesedno iz prve; druga pa nosi zadaj za »Samerkovanjem vseh v' teh bukvah zapopadenih Psem« beležko: Nro. 2733. Reimprimatur. Raabach am 23. May 1795. N. Graf v. Guicciardi. Not nimata izdaji z l. 1795. in 1800., takisto je brez njih moj izvor imenovane pesmarice z l. 1775. — O. M. Pohlin omenja tudi drugih dveh knjig Redeskinijevih l. c. 43, 45. in njegove razmere do Hasla l. c. 25.

Kopitarjeva označba Maksimilijana Redeskinija je tako znamenita, da jo navedem tu dobesedno. Kopitar se opravičuje, zakaj je pravopisje v svoji slovnici razlagal tako obširno pišoč: »Niemand wusste den wahren grund dieser endlosen gründlichkeit als der verfasser, der ihn aber aus schonung für sich behielt. Ein frommer geistlicher (t. j. Redeskinij), der damals (t. j. l. 1809., ko je izšla K. Grammatik der Slavischen Sprache) noch lebte hatte mehrere krainische andachtsbücher geschrieben, und da er von der grammatik und orthographie seiner muttersprache, die er praktisch sehr gut sprach, keine idee hatte wie glaubt man wohl, dass er sich geholfen: dadurch, dass er mittels der lat. bibel-concordanz in der krainischen bibel die grammat. form des wortes aufsuchte, die er jedesmal brauchte. Und in ähnlicher verlegenheit war, ein halbes dutzend dilettanten ausgenommen, der ganze klerus Krains. Wer diesen umweg nicht scheut, dachte Kopitar, wird froh sein, dass mein buch ihn selbständig gemacht. Und das buch hatte auch wirklich diesen erfolge.« (K. Selbstbiographie v Slav. bibl. 13, 14).

Šafařík »Slav. Schrift.« 25, 26 prišteva Redeskinija Pohlinovcem, ki jih je lahko spoznati na Markovem pravopisju, zlasti na tem, kako rabijo s, š itd. On omenja Redeskinijevih spisov in Kopitarjeve izjave o njem. Prim. Zbornik slov. Matice l. 145.

Lenček (Mitth. d. h. V. f. Kr. 1857, 90, 91) je našel v žirovskih hribih tri izdaje Redeskinijeve pesmarice: iz l. 1775., 1795. in 1800. Istih treh izdaj omenja L. Žvab v »Lj. Zvonu« 1886, 247.

Med Pohlinovimi nasledniki Redeskinija navaja Julij pl. Kleinmayer v »Zgod. slov. slovstva« 68.

Marnov Jezičnik XXII, 51, 52 ima naslove vseh treh knjižnih del Redeskinijevih in iz vsakega kratek izgled. Tudi omenja njegove smrti v Velesalu in Kopitarjeve pripomnje o Redeskiniju.

Borbo zoper narodno pesem, katere se je vdeležil tudi Redeskinij, je opisal A. Raič v Letopisu Matice slov. 1887, 199 in 200 in po njem: Fran Rakuša, Slov. petje 26, 27 (zmotno pišoč, da je bil Redeskinij ljubljanski župnik) in dr. Jak. Sket, Slov. slovstvena čitanka 384; poslednji omenja Redeskinija tudi l. c. 120 in 393.

Dr. K. Glas er prišteva Redeskinija brezvspešnim cerkvenim pesnikom, gl. Zgod. slov. slovstva l. 138, potem 181 in II. 267, kjer so zabeležena njegova dela.

Župnik Ivan Vrhovnik.

Rimsko.

Papeža Leva XIII. grob. Papeži si zvečinoma oskrbe že pred smrtijo nagrobnih spomenikov. Sedanjemu papežu je izklesal spomenikov model Cavaliere Luchetti. Vzidan bode menda spomenik nad zakristijskimi vrati lateranske bazilike velikemu altarju ob strani. Na spomenikovem pokrovu počiva lev s prednjima šapama držeč papeško tijaro; na desno je ženska podoba z bakljo v eni in sv. pismom v drugi roki; na levi pa tudi žena, predstavlja joč resnico, z roko sloneč ob papeževem zasebnem grbu. Napis je mal a velik; velik kot Leon sam. Glasi se: »Leon XIII., P. M. — pulvis est = Lev XIII. papež — sedaj prah.« Mi pa želimo cerkvi in človeštvu v prid, da bi Leon XIII. še dolgo ne bil — prah.

Razgled po domovini.

Lepa cerkvena slovesnost v Kameniku in popisovanje obredov ob vmeščanju novega dekan - župnika.

Lepa cerkvena slovesnost se je vršila v Kameniku, namreč vmeščevanje novega župnika-dekana visokočastitega gospoda Ivana Zlat. Lavrenčič po premilostnem knežskofu Antonu Bonaventuri. Že 2. julija je došel novi župnik-dekan iz Šmartna pri Litiji, kjer je 7 let pastirovaroval in zgradil novo veliko župno cerkev,* ter si tudi z vstanovitvijo in vodstvom Marijine družbe stekel tam mnogo zaslug. Pri prihodu je bil jako slovesno sprejet.

Na dan cerkvene instalacije, 6. julija, 7. nedeljo po Binkostih, zbralo se je mnogo pobožnega ljudstva, došli so tudi številni duhovniki svetni in redovniki. Zlasti je slovesnost povišala navzočnost Premilostnega, ki se je odločil, da na kraju prihodnjega njega delovanja vmešča župnika-dekana. Ljudstvo radovedno, da bi slišalo in videlo obred instalacije, se je kopičilo proti presbiteriju, da je bilo bližej svetemu dejanju.

Berite „Daničini“ čitatelji te pomenjive cerkvene obrede:

Najprej se čita postavilo ali službodajno pismo. Potem moli novoizvoljeni župnik veroizpovedanje ter zaprišeže vernost in zvestobo dotikajoč se evangelija.

Potem škof izroči štolo z besedami: Vzemi štolo, ki je vidno znamenje tebi dane oblasti, pasi sebi izročeno čredo, ne prisiljen, nego voljan, zavoljo Boga, da prejmeš neizvenljiv venec časti, kadar pride Pastir vseh pastirjev“. Ta štola je vidno znamenje vse duhovne oblasti. Ta duhovska oblast je velika, zraven pa tudi težko breme, zato se štola na rame dene in na ramah nosi. Na njeni sredi je križec vшит v znamenje, da ta oblast ni brez križev in težav. Dušni pastir štolo na rameno dene in križec poljubi. To pomenja, da hoče to oblast izvršeti, a tudi križe nositi, ktere mu donese ta oblast.

Na to prejme od škofa mašnikovo kapo ali biret. Škof pravi: Devljem ti na glavo mašno kapo ali biret v zastavo varstva od zgoraj, da boš z božjo pomočjo svojo službo brez strahu opravljal, in v vednostih božjih rasteš od dne do dne. Kolikor težja je dolžnost dušnega pastirja, toliko več pomoči potrebuje sam. Telesov oči ne vidijo, svetni človek ne ve presoditi težav duhovnega pastirstva. Težak je bil križ, ki ga nosil naš Odrešnik Jezus Krist, pregrehe vsega svete so na njem ležale; težka je vsa odgovornost, če ob dušnem pastirju izveličanje vseh župljanov sloni. Zatorej se mu poda biret in dene na glavo; to je zastava tiste čeznatorne pomoči, ktero je Jezus Krist obljubil besedo govoreč „Jaz ostanem pri vas . . .“ in brez ktere dušni pastir ne more izpolnovati svojih dolžnosti. Ta biret sme le mašnik nositi in je znamenje njegove časti.

Potem škof župniku izroči ključce: Vzemi cerkvene ključce in delaj tako, da boš odgovor dajati mogel o vseh rečeh, ki se s temi ključci zapirajo. Jezus Krist je nevidni poglavar sv. cerkve. Ko je še na

* Glavnico za to stavbo je zapustil pokojni tamojšnji župnik-dkan Josip Burger, ki je l. 1870 umrl. — Burger je znan slovenski pisatelj Metelkovec.

svetu bival, rekel je Petru: „Dam ti ključce . . .“ Tudi cerkev je nebeško kraljestvo. Župniku se dajo ključci, da bi cerkev odpiral in zapiral; to je odpiral vernikom, da se tu zberejo k daritvi sv. maše, k sv. opravilom. S ključcem se pa tudi zapira. Župnik ima torej tudi oblast, cerkve ne odpreti temu, ki bi se jej bližati hotel z bogoskrunsko roko. Župniku so izročeni cerkveni ključci. On ima oblast do cerkve in v cerkvi, pa tudi dolžnost, skrbeti za lepoto te hiše božje.

Potem prejme novi župnik sv. evangelij. „Prejmi bukve sv. evangelija“, pravi škof. „oznanjuj besedo, ne jenjaj bodi si priložno ali nepriložno; prepričaj, prosi, svari z vsem potrpljenjem in ukom. Ako boš svojo službo zvesto in dobro opravljal, prejmeš delež ž njimi, ki so besedo oznanovali od začetka“. Tako je svoje dni apostel Pavel učil Timoteja, kterega je postavil za mašnika, pozneje pa posvetil v škofa. Prav tako opominja škof župnika vpričo župljanov, da tudi oni vedo, kakoršno dolžnost je prejel z evangelijem — oznanovati namreč resnico, naj bo prijetna ali pa neprijetna.

Zadnje, kar se mu odkaže, je pristojen sedež (stallum), s kterega naj vlada izročene si vernike: „V imenu † Očeta in † Sina in † sv. Duha. Amen“.

Na to sledi zahvalnica „Te Deum laudamus“. Ko je bilo slovesno vmeščanje končano, stopil je Premilostni na prižnico, ter z vznesenimi besedami razlagal te lepe obrede cerkvenega vmeščevanja. Pojasnoval je dolžnosti pastirske službe; vernikom pa priporočal pokorščino, spoštovanje in vdanost do njihovega župnika.

Koncem pa je bila velika maša, ktero je služil novi gospod župnik in dekan.

Cerkvena slovesnost, ktere so se vdeležili mestni župan in številni vradniki, bodo gotovo njim in mestjanom in okoličanom v dobrem spominju. — Mi pa želimo novemu dekanu mnogih sadov in zaslug za nebesa ter mu kličemo: Na mnogaja leta!

Župnik Alojzij Kummer.

I. Bratovske zadeve

molitvenega apostolstva.

a) Glavni namen za mesec september 1902:

Krščanska ljubezen.

b) Posebni nameni:

13.) **Sv. Amat.** Slovenski možje Krščanska ljubezen in usmiljenje do revežev. Trdovratni, nevarno oboleli grešniki.

14.) **Ime Martjino.** Slovenske žene. Vneto češčenje Matere božje. Marijine družbe. Pobožno izgovarjanje presv. Imen Jezus, Marija, Jožef.

15.) **Sv. Nikomed.** Predstojniki zavodov za mladino. Zatajevanje v pogledu. Večkratno premišljevanje štirih poslednih rečij.

16.) **Sv. Kornelij in Ciprijan.** Vzgoja ženske mladine na Slovenskem Skesani grešniki. Bolehni duhovniki.

17.) **Sv. Hilgardi.** Slovenski stariši. Pobožna priprava za sv. obhajilo. Voljno prenašanje nepričakovanih nesreč.

18.) **Sv. Josip Kupertinski.** Naša dekleta. Čislanje vednega devilstva. Vzdržnost v jedi in pijaci.

19.) **Sv. Januvarij.** Naši mladeniči. Izpreobrnjenje razkolnikov. Sloga v krščanskih družinah.

S.